

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ МАЙНОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

За сучасних ринкових умов, які характеризуються нестабільністю та глобалізацією економічних відносин, підвищенням конкуренції, для підприємства надзвичайно важливою є здатність ефективно формувати та використовувати майнові ресурси, а також об'єктивно оцінювати і використовувати майновий потенціал. Поняття майнового потенціалу підприємства не має однозначного визначення в сучасній економічній науці. Відтак, окреслення сутності майнового потенціалу є важливою передумовою подальших досліджень особливостей його формування, оцінювання та використання на підприємстві.

Теоретичні аспекти формування та використання потенціалу підприємства досліджено в працях таких українських і зарубіжних економістів, як А. І. Анчишкін, Л. І. Абалкін, В. М. Архангельський, І. О. Джаїн, Т. В. Калінеску, Н. С. Краснокутська, І. І. Лукінов, Р. В. Марушков, І. М. Рєпіна, О. С. Федонін, Н. І. Чухрай та ін. Проблеми управління майновим потенціалом підприємства відображено у працях таких вчених, як М. В. Білошкурський, А. І. Волков, О. Г. Денисюк, О. К. Добикіна та ін. Зважаючи на вагомий науковий доробок у визначеній сфері, маємо зауважити, що в економічній літературі на сьогоднішній день немає єдиного підходу до визначення сутності та складових майнового потенціалу підприємства, що визначає актуальність подальших досліджень.

Термін «потенціал» походить від латинського слова *potential*, що означає «сила», «міць», «потужність», «здатність», «приховані можливості», «спроможність бути». Словник іншомовних слів трактує поняття потенціал як сукупність усіх наявних засобів, можливостей, продуктивних сил та ін., що можуть бути використані в якій-небудь галузі, ділянці, сфері [1]. Дане визначення є занадто широким, щоб використовувати його для економічних досліджень, хоча певні особливості потенціалу висвітлені.

За результатами проведеного аналізу літературних джерел виділимо п'ять основних підходів, які визначають поняття «потенціал підприємства»: факторний, ресурсний, за потужністю, цільовий.

Вчені, які формують ресурсний підхід, розглядають потенціал підприємства як сукупність або систему ресурсів, якими володіє суб'єкт господарювання. Факторний підхід розглядає потенціал підприємства як сукупність елементів або факторів виробництва, що поєднані у процесі виготовлення продукції. Результатом такого поєднання є створення нової вартості. Цільовий підхід визначає потенціал як можливість досягнення поставленої мети, виконання поставлених завдань чи розв'язання задач.

Отже, потенціал підприємства можна охарактеризувати як вміння підприємства якомога вигідніше використовувати та залучати ресурси (матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні, управлінські та ін.) для виробництва продукції з метою забезпечення сталого функціонування та розвитку підприємства, а також можливість досягати поточні і стратегічні завдання діяльності на ринку.

Майновий потенціал, у свою чергу, є компонентом економічного потенціалу, що визначає його особливості та характеристики. Основні підходи до визначення сутності майнового потенціалу відображено у табл. 1.

Визначення поняття «майновий потенціал»

Автори	Визначення
1	2
Г. О. Партин, С. Я. Фаріон [7]	Майновий потенціал підприємства є цілісною системою, що охоплює сукупність підсистем та їхні взаємозв'язки, які утворюють нові характеристики та можливості
	Майновий потенціал підприємства характеризується не тільки обсягами, структурою та станом його майна, а й можливостями щодо покращення його використання та оптимізації структури майна відповідно до завдань розвитку підприємства та зміни умов оточуючого підприємницького середовища
	Майновий потенціал підприємства характеризує можливості ефективно використовувати майно, що перебуває в користуванні підприємства, та, за потреби, здійснювати його мобілізацію у процесі виробничо-господарської діяльності з метою забезпечення сталого функціонування й розвитку підприємства на ринку
О. Г. Денисюк [3; 4; 5]	Майновий потенціал підприємства – сукупність можливостей майнових об'єктів, які контролюються підприємством у результаті минулих подій, функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах, системно використовуючи їх у господарській діяльності підприємство очікує отримати економічні вигоди, включаючи синергетичний ефект у майбутньому у формі чистого доходу, доданої вартості, чистого прибутку та власного капіталу [3]
	Сутність майнового потенціалу підприємства – сукупність можливостей, запасів і цінностей, що можуть бути використані для створення у процесі господарювання доданої вартості й, відповідно, національного багатства [4]
	Майновий потенціал підприємства є цілісною системою, що охоплює сукупність підсистем та їхні взаємозв'язки, які утворюють нові характеристики та можливості [5]
О. К. Добикіна [6]	Майновий потенціал характеризується величиною, складом і станом активів, якими володіє і розпоряджається комерційна організація для досягнення своєї мети
А. І. Волков [2]	Майновий потенціал – сукупність мобілізованих та еwentуальних виробничих активів, готових до випуску конкурентоспроможної продукції з використанням доступних технологій, які забезпечують створення доданої вартості
М. В. Білошкурський [1]	Майновий потенціал підприємства можна визначити як сукупність ресурсів, контрольованих підприємством, що функціонують у матеріальній, нематеріальній, фінансовій формах, використовуючи їх, підприємство сподівається отримувати майбутні економічні вигоди у формі чистого доходу, доданої вартості та чистого прибутку

Отже, майновий потенціал підприємства визначається не лише обсягами, структурою та станом його майна, а й можливістю щодо поліпшення його використання та оптимізації структури майна відповідно до цілей розвитку підприємства і змін умов оточуючого підприємницького середовища. Можливість використання майнових цінностей підприємства та здатність до їх мобілізації залежать від впливу внутрішніх і зовнішніх щодо підприємства чинників, зокрема від обсягу майнових цінностей підприємства, рівня амортизації основних засобів, значення фінансових результатів його діяльності, рівень використання потужностей, знань, умінь та навичок, досвіду та компетентності персоналу, а також від розвитку системи кредитування господарської діяльності підприємства та фондового ринку тощо.

За результатами проведення дослідження можна стверджувати, що майновий потенціал підприємства – це система можливостей підприємства використовувати та залучати майнові ресурси для забезпечення виробництва продукції, сталого функціонування та розвитку підприємства, досягнення поточних і стратегічних завдань.

Список літератури:

1. Білошкурський М. В. Шляхи підвищення ефективності управління майновим потенціалом підприємства // Актуальні проблеми формування та управління потенціалом підприємств в умовах інноваційно-інвестиційного

розвитку : тези доповідей Всеукр. заочної наук.-практичної конференції. Харків: Українська інженерно-педагогічна академія, 2013. С. 180–183.

2. Волков А. И. Управление имущественным потенциалом машиностроительных предприятий на основе стоимостного подхода: автореф. дис. канд. экон. наук. М., 2011. 24 с.

3. Денисюк О. Г. Майновий потенціал підприємства: сутність, відтворення, управління: автореф. дис. канд. экон. наук. К.: Український науково-дослідний інститут продуктивності АПК, 2010. 21 с.

4. Денисюк О. Г. Система управління майновим потенціалом підприємства // Вісник Житомирського державного технологічного університету. 2008. № 1 (43). С. 162–171.

5. Денисюк О. Г. Структура майнового потенціалу господарюючих систем // Стратегічні питання світової науки – 2009: матеріали 5-ї Міжнародної науково-практичної конференції. Перемишль : Наука і освіта, 2009. С. 17–20.

6. Добикіна О. К., Рижиков В. С., Касьянюк С. В. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. К : Центр навч. л-ри, 2007. 208 с.

7. Партин Г. О., Фаріон С. Я. Економічна сутність майнового потенціалу підприємства // Бізнес Інформ. 2013. № 6. С. 296–301.